

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIIe KAMER

ARREST

nr. van 2 juni 2026
in de zaak

In zake : 1. .
2.
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten en
kantoor houdend te

bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat
kantoor houdend te

bij wie woonplaats wordt gekozenq

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 29 januari 2024, strekt tot de nietigverklaring van:

“1. de beslissing tot beslagname van 29 november 2023 van Inspecteur-dierenarts [L.B.] bij de Afdeling Dierenwelzijn van het Departement Omgeving, [...] en handelend krachtens de bevoegdheid haar verleend bij de Wet van 14/08/1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren’ [...] [...]”

2. de beslissing tot bestemming van 3 januari 2024 van Afdelingshoofd van de Afdeling Dierenwelzijn van het Departement Omgeving, [...] en handelend krachtens de bevoegdheid haar verleend bij de Wet van 14/08/1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. van 22 januari 2025 is het beroep tot nietigverklaring niet-ontvankelijk bevonden in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Bij arrest nr. van 4 juli 2025 is de exceptie van gebrek aan belang bij het beroep in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing verworpen en werd akte genomen van de afstand van het beroep in zake alle honden, behalve in zake de hond

Eerste auditeur heeft een aanvullend verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 23 april 2026.

Staatsraad heeft verslag uitgebracht.

Advocaat , die *loco* advocaten
en verschijnt voor de verzoekende partijen, en
advocaat , die *loco* advocaat verschijnt
voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. In het arrest nr. 263.887 van 4 juli 2025, waarbij het debat wordt heropend, worden de feiten als volgt weergegeven:

“3.1. In het arrest nr. 262.066 van 22 januari 2025, waarbij de Raad van State het debat heropent, worden de feiten als volgt weergegeven:

‘3.1. De verzoekende partijen hebben een hondenkwekerij met erkenningsnummer en ondernemingsnummer

3.2. Sedert 2020 voert de verwerende partij controles uit op deze hondenkwekerij in het kader van de wet van 14 augustus 1986 ‘betreffende de bescherming en het welzijn der dieren’ (hierna: de wet van 14 augustus 1986).

3.3. Op 4 augustus 2020 voert de lokale politie in opdracht van de verwerende partij een eerste controle uit van de beroepskwekerij van de verzoekende partijen. Hierbij wordt vastgesteld dat de hokken te klein zijn, dat de honden amper buiten komen, en dat sommige hokken onvoldoende voorzien zijn van daglicht. De honden zijn onvoldoende gesocialiseerd en zijn bang van mensen. Hierover wordt respectievelijk op 19 mei 2020 PV en op 4 augustus 2020 PV opgesteld door de Lokale Politie

3.4. Op 2 december 2021 vindt opnieuw een controle plaats van de inspectiedienst Dierenwelzijn van de verwerende partij. Hierbij wordt opnieuw vastgesteld dat alle honden zeer angstig zijn en dat van de 140 aanwezige honden er 29 geen chip hebben, hoewel zij ouder zijn dan 8 weken (10 honden zijn zelfs volwassen).

3.5. Op 23 januari 2023 vindt opnieuw een controle plaats van de inspectiedienst Dierenwelzijn van de verwerende partij, samen met de Lokale Politie. Onder andere de volgende overtredingen worden vastgesteld:

‘De honden vertonen ernstige gedragsstoornissen die wijzen op angst voor mensen. De honden worden niet met zachtheid en bekwaamheid behandeld. De temperatuur in de hokken is niet aangepast aan de behoeften van de honden, met name de geschoren dieren. Drachtige teven worden langer dan 1 week voor het werpen in een kraamhok gehouden. Eén teef met jonge pups beschikt niet over een verwarmingsbron, en dit bij een te lage omgevingstemperatuur. Voor de verzorging en socialisatie van de dieren is onvoldoende bekwaam personeel aanwezig. Afwijkend gedrag wordt onvoldoende opgevolgd door de beheerder en de dierenarts. Bij de selectie van kweekdieren wordt geen rekening gehouden met hun fysiologische en gedragskenmerken. 7 honden kregen geen medische controle en/of verzorging. De gebitten worden niet op regelmatige basis gecontroleerd en verzorgd. Bij de steekproefsgewijze controle werden matige tandproblemen vastgesteld. De vacht van verschillende dieren wordt niet onderhouden en indien nodig getrimd, geknipt of geschoren. Pups verlaten het nest reeds voor het tweede controlebezoek van de contractdierenarts. De bezoekerapporten van de contractdierenarts zijn onvolledig (tweede pagina ontbreekt), en worden te summier ingevuld (geen identificatie, gedane onderzoeken en behandelingen). Er wordt geen melding gemaakt van de gedragsproblematiek bij de honden. De lijst in DogID op het adres van de inrichting stemt geenszins overeen met de geziene dieren.’

Deze vaststellingen worden geacteerd in het PV met kenmerk

3.6. Op 6 maart 2023 vindt een her-controle plaats van de inspectiedienst Dierenwelzijn van de verwerende partij, samen met de Lokale Politie

Tien honden worden vrijwillig afgestaan aan verschillende asielen. De volgende overtredingen worden vastgesteld:

‘De honden vertonen ernstige gedragsstoornissen die wijzen op angst voor mensen. De honden worden niet met zachtheid en bekwaamheid behandeld. De temperatuur in het hok van 3 geschoren Westies is niet aangepast aan de behoeften van de honden. Eén Beagle teef met jonge pups beschikt niet over een verwarmingsbron, en dit bij een lage omgevingstemperatuur. De warmtelamp wordt aangezet wanneer wij dit opmerken. Voor de verzorging en socialisatie van de dieren is onvoldoende bekwaam personeel aanwezig. Bij de selectie van kweekdieren wordt geen rekening gehouden met hun fysiologische en gedragskenmerken. Minstens 1 worpfiche is onjuist ingevuld (aantal pups lager dan het effectief geboren aantal). De contractdierenarts vult niet bij elk bezoek een bezoekrapport in. De inrichtingen voor meer dan vijftig volwassen dieren beschikt niet over een lokaal voor onderzoek, verzorging en kleinere diergeneeskundige ingrepen. De inrichtingen voor meer dan vijftig volwassen dieren beschikt niet over een afzonderingslokaal. Het voeder wordt niet op hygiënische wijze opgeslagen. Uit de lijst van DogID en de e-mails van [tweede verzoekster] blijkt dat bij meerdere honden verwacht werd dat de wijziging van eigenaar door de koper gebeurde.’

Deze vaststellingen worden geacteerd in het PV met kenmerk

3.7. Op 19 april 2023 vindt een verhoor van de verzoekende partijen plaats. Tijdens dit verhoor komt naar voor dat er geen inzicht is in de behoeften van de honden, voornamelijk op vlak van socialisatie. Bovendien wordt de problematiek in de kwekerij geminimaliseerd. De maatregelen die in de voorgaande processen-verbaal werden opgelegd, werden niet allen opgevolgd.

Dit verhoor wordt geacteerd in het PV met kenmerk

3.8. Op 15 september 2023 laat de verwerende partij aan de eerste verzoekende partij en de bevoegde burgemeester weten dat zij de erkenning als beroepskwekerij voor honden van de eerste verzoekende partij intrekt met ingang van 15 december 2023, wegens herhaaldelijke overtredingen op de wet van 14 augustus 1986.

3.9. Op 16 november 2023 verzoekt de verwerende partij aan de Voorzitter van de politierechtbank tot aflevering van een

visitatiemachtiging om overdag alle woonvertrekken en bijhorende stallingen, gebouwen en lokalen te mogen betreden van 20 november 2023 tot 20 december 2023, waarbij eventueel beroep mag gedaan worden op een slotenmaker. Dit naar aanleiding van het niet opvolgen van de opgelegde maatregelen.

Op 17 november 2023 wordt de verwerende partij hiertoe gemachtigd door de Politierechtbank Deze machtiging geldt

van 20 november 2023 tot en met 20 december 2023, tussen 5u 's morgens en, omwille van een materiële vergissing, geen nader bepaald uur 's avonds.

3.10. Op 20 november 2023 omstreeks 10u begeven werknemers van de verwerende partij zich samen met de lokale politie naar het adres van de

hondenkwekerij voor een controle in het kader van de dierenwelzijnswetgeving.

Aangezien het niet mogelijk is om de kwekerij te betreden in aanwezigheid van de eerste verzoekende partij gelet op diens telefonische onbereikbaarheid, verschaft men zich toegang tot het erf zonder beschadigingen.

Er worden ter plekke 27 overtredingen vastgesteld, waarvan 20 op de kwekerij. De vaststellingen worden geacteerd in het PV met kenmerk

van 8 december 2023 en er wordt een foto-en videodossier samengesteld.

Ten gevolge van deze vaststellingen worden de 58 aangetroffen honden in toepassing van artikel 42, § 1, van de wet van 14 augustus 1986, op 20 november 2023 administratief in beslag genomen en overgebracht naar een erkend asiel.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

3.11. Ten gevolge van de inbeslagname en plaatsing bij het erkend asiel, ontvangt de verwerende partij in de navolgende periode updates over de toestand van de honden en verslagen van de behandelende dierenarts evenals de DogID's en chipnummers.

3.12. Op 29 november 2023 wordt de tweede verzoekende partij uitgenodigd voor verhoor door de verwerende partij. De tweede verzoekende partij bezorgt de verwerende partij op 10 december 2023 een schriftelijke verklaring.

Eveneens op 29 november 2023 wordt de eerste verzoekende partij uitgenodigd voor verhoor door de verwerende partij. De eerste verzoekende partij wordt op 11 december 2023 verhoord door de Politie Zone Berlare-Zele. Tijdens dit verhoor doet de eerste verzoekende partij afstand van 52 honden, waarbij een afstandsverklaring wordt ingevuld en ondertekend. Hiervan wordt een PV met kenmerk _____ opgesteld.

3.13. Ten gevolge van de afstandsverklaring van de eerste verzoekende partij, neemt de verwerende partij op 11 december 2023 de beslissing tot bestemming van de 52 honden, waarbij deze in volle eigendom worden gegeven aan het erkend asiel waar ze reeds verbleven ten gevolge van hun inbeslagname.

3.14. Ten gevolge van deze beslissing volgt er correspondentie tussen de raadsman van de eerste verzoekende partij en de verwerende partij. Zo ontvangt de verwerende partij op 12 december 2023 een e-mail van de raadsman van de eerste verzoekende partij met enige duiding omtrent de honden waarvan door zijn cliënt geen afstand werd gedaan (_____)

Als antwoord op deze e-mail reageert de verwerende partij op 15 december 2023 met het verzoek tot overmaken van bijkomende informatie en foto's. De verwerende partij is hierbij duidelijk en deelt mee dat het doorsturen van deze informatie geen garantie biedt op een teruggave van de dieren. Pas op 3 januari 2024 om 0:21u en 0:38u maakt de raadsman van de eerste verzoekende partij de gevraagde informatie en foto's over aan de verwerende partij.

3.15. De verwerende partij draagt op 2 januari 2024 (ondertekend op 3 januari 2024) de zes honden in volle eigendom over aan de volgende asielen: _____ ; _____ ; _____ .

Dit is de tweede bestreden beslissing.'

3.2. De verwerende partij meldt dat alle honden die het voorwerp uitmaken van de onderhavige procedure, ondertussen werden geadopteerd door derden."

IV. Nadere omschrijving van het voorwerp van het beroep

4. _____ Uit het arrest nr. _____ van 22 januari 2025 en het arrest nr. _____ van 4 juli 2025 (zie *supra*, nr. 2) volgt dat het voorwerp van het beroep thans is beperkt tot de beoordeling van het enig middel tegen de tweede bestreden beslissing.

Niettegenstaande de beide partijen in hun laatste memorie na het aanvullend auditoraatsverslag nog uitgebreid ingaan op het belang bij het beroep, is de exceptie definitief beslecht in het arrest nr. _____ van 4 juli 2025.

V. Onderzoek van het enig middel tegen de tweede bestreden beslissing

Uiteenzetting van het middel

5. In het enig middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ (hierna: wet van 29 juli 1991), de materiële motiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel. De verzoekende partijen achten deze rechtsregels en beginselen van behoorlijk bestuur geschonden, daar de verwerende partij in het onderzoek voorafgaand aan de tweede bestreden beslissing en in de motivering van de tweede bestreden beslissing geen rekening heeft gehouden met “het bewijs” dat door de verzoekende partijen voorafgaand aan de tweede bestreden beslissing werd bezorgd. De verzoekende partijen zetten in het verzoekschrift uiteen dat zij zelf een onderscheid hebben gemaakt tussen de eigen huisdieren (waaronder en de andere honden en dat zij de band met hun huisdieren na het verhoor verder hebben toegelicht op 12 december 2023 en in de nacht van 2 op 3 januari 2024. De verwerende partij heeft die informatie niet zorgvuldig onderzocht noch betrokken in de motivering van de tweede bestreden beslissing. Het motief dat op 15 december 2023 werd gevraagd om bewijs te bezorgen van de huisvesting van de honden, maar dat dit niet werd bezorgd, is derhalve onjuist. Minstens is volgens de verzoekende partijen de tweede bestreden beslissing onredelijk en onevenredig, omdat de verwerende partij geen minder verregaande bestemming aan de honden heeft gegeven, zoals een teruggave onder voorwaarden, daar zij hadden aangegeven dat zes honden (waaronder) een speciale emotionele betekenis hadden voor hen.

6. In de memorie van wederantwoord hernemen de verzoekende partijen de uiteenzetting van het middel en antwoorden zij op de kritiek geformuleerd in de memorie van antwoord dat hun emotionele band met de dieren onwaarschijnlijk is, omdat er negentien werkdagen verstreken “tussen de laatste mail van verwerende partij en de mail van de raadsman van verzoekende partijen”. Dit betreft het e-mailverkeer over de vraag van de verwerende partij om foto’s door te sturen van de beschreven situatie van de “huishonden”. De verzoekende partijen

voeren aan dat zij de gevraagde informatie hebben bezorgd binnen een redelijke termijn, mede gelet op het feit dat deze periode de kerstvakantie omvatte en het contact via hun raadsman verliep.

7. In de laatste memorie van 15 maart 2025 verwijzen de verzoekende partijen louter naar het verzoekschrift tot nietigverklaring en de memorie van wederantwoord. In de laatste memorie van 25 november 2025 – na het aanvullend auditoraatsverslag – verwijzen de verzoekende partijen onder de rubriek “middelen” opnieuw zonder meer naar het verzoekschrift tot nietigverklaring en de memorie van wederantwoord. Onder de rubriek “ontvankelijkheid” repliceren zij evenwel ook – naast een uiteenzetting over de reeds beslechte kwestie van het belang bij het beroep – op de beoordeling van het middel in het aanvullend auditoraatsverslag. Zij zetten in dat verband uiteen dat zij onlangs het hondenpaspoort van [naam] terugvonden, dat dit nooit werd opgevraagd en dat dit aantoont dat de verwerende partij geenszins kan zijn overgegaan tot een grondig onderzoek inzake de adoptie van de honden, noch een degelijk gemotiveerde bestemmingsbeslissing kan hebben genomen. Dit betreft een nieuw element, dat volgens de verzoekende partijen niet eerder kon worden opgeworpen. Volgens de verzoekende partijen schuift het auditoraatsverslag hun argumentatie terzijde en besluit het ten onrechte dat de verwerende partij niet onredelijk heeft gehandeld. Voorts zetten de verzoekende partijen uiteen dat hen keer op keer wordt verweten dat zij niet binnen een periode van negentien dagen, waaronder het kerstreces, hebben geantwoord op de bijkomende vraag van de verwerende partij. Van een redelijk bestuur kan men volgens de verzoekende partijen verwachten dat het binnen de wettelijke termijn voor het nemen van een beslissing rekening houdt met de stukken die het zelf heeft opgevraagd. Dat uit het verstrijken van negentien dagen alvorens de aanvullende bewijsstukken te bezorgen, zou blijken dat de verzoekende partijen hun hond niet graag zien, raakt volgens de verzoekende partijen kant noch wal. Van een behoorlijk bestuur kan worden verwacht dat het, indien het bijkomende stukken opvraagt, de verzoekende partijen een redelijke termijn geeft om deze stukken te bezorgen. De verwerende partij nam dan ook een onzorgvuldige, ongemotiveerde beslissing, ongeveer een maand voor het einde van de beslissingstermijn en zonder enige herinneringsmail te sturen, om op die manier snel de adoptie te kunnen laten doorgaan. Had de

verwerende partij wel gewacht op de bewijsstukken, dan had zij volgens de verzoekende partijen hier rekening mee kunnen houden in de bestreden beslissing en was deze anders uitgedraaid. Hoewel de verzoekende partijen op de dag van de beslissing nog relevante stukken bezorgden, werd hiermee geen rekening gehouden. De bezorgde bewijsstukken waren volgens de verzoekende partijen nochtans pertinent, daar ze aantoonde dat de verzoekende partijen een affectieve band hebben met de huishonden en emotioneel lijden onder het gemis ten gevolge van de bestreden beslissing.

Beoordeling

Vooraf

8. De verzoekende partijen voeren in wezen twee grieven aan. In wat als een eerste grief kan worden beschouwd, voeren zij aan dat het bestuur rekening had moeten houden met de bijkomende informatie die zij via hun raadsman aan het bestuur – op uitdrukkelijke vraag van het bestuur – hadden bezorgd. Door dit niet te doen, menen zij dat de wet van 29 juli 1991, het zorgvuldigheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht zijn geschonden. In wat als een tweede grief kan worden beschouwd, voeren de verzoekende partijen aan dat het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel zijn geschonden, doordat – gelet op de speciale emotionele band met onder meer de hond – geen minder verregaande bestemmingsbeslissing werd genomen. Het middel wordt vanuit dat oogpunt onderzocht.

Eerste grief: de schending van de wet van 29 juli 1991, het zorgvuldigheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht

9. De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 verplichten het bestuur in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat op “afdoende” wijze. Het afdoend karakter van de motivering betekent dat de motivering pertinent moet zijn, dit wil zeggen dat ze duidelijk met de beslissing te maken moet hebben, en dat ze draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de

beslissing te dragen.

De belangrijkste bestaansreden van de motiveringsplicht, zoals die wordt opgelegd door de voormelde wet van 29 juli 1991, bestaat erin dat de betrokkene in de hem aanbelangende beslissing zelf de motieven moet kunnen aantreffen op grond waarvan ze werd genomen, opdat de betrokkene met kennis van zaken zou kunnen uitmaken of het aangewezen is de beslissing met een annulatieberoep te bestrijden.

Hoewel de formelemotiveringsplicht het bestuur er niet toe verplicht uitdrukkelijk te antwoorden op alle door de bestuurse tijdens de procedure opgeworpen argumenten, moet uit zijn beslissing wel kunnen worden opgemaakt dat het verweer van de bestuurse daadwerkelijk in de besluitvorming is betrokken. Hieruit volgt dat het bestuur niet uitvoerig moet antwoorden op elk van deze argumenten, noch moet elk argument van verzoeker uitdrukkelijk worden weerlegd. Wel moet impliciet of expliciet blijken dat de argumentatie van de betrokkene in de besluitvorming werd betrokken en moet hieruit minstens impliciet kunnen worden afgeleid waarom de argumenten in het algemeen niet werden aanvaard.

Bij het onderzoek naar het afdoende karakter van de formelemotiveringsplicht moet voorts worden rekening gehouden met het geheel van de formele motivering en niet met een of meerdere onderdelen van de motivering op zich. De motivering in haar geheel moet immers afdoende zijn.

10. De materiëlemotiveringsplicht houdt in dat iedere bestuurshandeling moet steunen op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren is bewezen en die in rechte ter verantwoording van die handeling in aanmerking kunnen worden genomen. Bij de beoordeling van de naleving van de materiëlemotiveringsplicht is de Raad van State niet bevoegd om zijn oordeel omtrent de feiten in de plaats te stellen van het oordeel van het bestuur. Hij is enkel bevoegd om desgevraagd na te gaan of het bestuur is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of het die correct heeft beoordeeld en of het op grond daarvan

binnen de perken van de redelijkheid tot zijn besluit is kunnen komen. Voorts mag enkel met de formeel uitgedrukte motieven rekening worden gehouden.

Aan een overheidsonderzoek kleeft het vermoeden van wettigheid. Om de onwettigheid van de motieven van de beslissing van het bestuur aan te tonen, mag een verzoeker niet volstaan met het louter ontkennen of in vraag stellen van de feitelijke elementen waarop de beoordeling door het bestuur berust. Het is zaak van verzoeker om aanwijzingen te verschaffen die het vermoeden wettigen of aantonen dat de door het bestuur in aanmerking genomen gegevens niet juist zijn.

11. Krachtens het zorgvuldigheidsbeginsel moet elk bestuur zich gedragen zoals een voorzichtig en redelijk handelend bestuur, geplaatst in dezelfde omstandigheden. Het zorgvuldigheidsbeginsel houdt onder meer in dat het bestuur zijn beslissing op zorgvuldige wijze moet voorbereiden. Dit impliceert dat de beslissing dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten, die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. Het bestuur is onder meer verplicht om zorgvuldig te werk te gaan bij de voorbereiding van de beslissing en de feitelijke en juridische aspecten van het dossier deugdelijk te onderzoeken, zodat het met kennis van zaken kan beslissen.

Het komt aan verzoeker toe om met concrete gegevens aannemelijk te maken dat de handelwijze van het bestuur niet doet blijken van het vereiste zorgvuldig handelen. Het formuleren door verzoeker van eigen aannames, veronderstellingen en kritieken zonder enig begin van bewijs, volstaat niet om aannemelijk te maken dat de bestreden beslissing op een onzorgvuldige wijze tot stand is gekomen.

12. Uit de niet betwiste gegevens van de zaak blijkt dat er volgend op het beslag van de dieren, waaronder de hond en het verhoor van de verzoekende partijen, een e-mailcorrespondentie werd gevoerd tussen de raadsman van eerste verzoeker en de afdeling Dierenwelzijn. De afdeling Dierenwelzijn ontvangt op 12 december 2023 een e-mail van de raadsman van eerste verzoeker

met enige duiding omtrent de honden waarvan geen afstand werd gedaan. Wat de hond Sloeber betreft, vermeldt dit e-mailbericht:

“In navolging van het verhoor van gisteren wens ik namens cliënt nog enige duiding te geven omtrent de honden waarvan geen afstand gedaan werd door cliënt:
- De Shiba's Sloeber en Sofie zijn allebei de huishonden van cliënt. Sloeber heeft zelfs een vast schapenvachtje in de huiskamer van cliënt. Sofie is dan weer een vrijgevochten Shiba die gewoon is om het hele erf continu zonder veel restrictie te kunnen belopen. Zij vertoeft ook zeer geregeld in de woonkamer. Maar niet de afgelopen weken omwille van haar pups. De 3 pups van Sofie kunnen gezien hun leeftijd niet gescheiden worden van de moeder, zodat cliënt ook deze 3 pups terugvraagt. Omwille van deze pups was Sloeber trouwens apart opgehokt op het moment van de controle/inbeslagname van 20/11 jl. Zoals bekend was mijn cliënt toen niet thuis, zodat hij voor het welzijn van de pups reu Sloeber apart hield van deze pups.
[...]

Als antwoord op deze e-mail reageert de afdeling Dierenwelzijn op 15 december 2023 als volgt:

“Bedankt voor de toelichting. Is het mogelijk om foto's door te sturen van de beschreven situatie van de huishonden? Een verklaring van de kleindochter (en dochter, indien de kleindochter nog thuis woont) van meneer [] dient ook doorgestuurd te worden, waarin staat of zij op al dan niet permanente basis in huis zouden nemen. Ook hier dienen foto's van de leefomstandigheden doorgestuurd te worden.
Ik wil ook nogmaals benadrukken dat de bestemmingsbeslissing voor deze honden nog af te wachten valt, en dat doorsturen van deze informatie geen garantie biedt op een teruggave.
[...]

Bij e-mail van 3 januari 2024 om 0:21u bezorgt de raadsman van eerste verzoeker de gevraagde informatie en foto's aan de verwerende partij:

“Met vertraging omwille van het kerstreces bezorg ik u bijgaand extra informatie aangaande de 3 huishonden die in beslag werden genomen.
In de bijlage zit ook enig fotomateriaal omtrent de andere twee huisdieren ten huize van dochter . Het is wel degelijk de bedoeling dat de , permanent in het warme gezin van dochter terecht komt.
Bij zouden aldus enkel nog verblijven (en kortstondig haar 3 pups).
[...]

13. De tweede bestreden beslissing is weliswaar gedateerd op 2 januari 2024, doch slechts ondertekend op 3 januari 2024 om 12:11:39 uur. Daar

een beslissing van een individueel bestuursorgaan, zoals te dezen het afdelingshoofd van de afdeling Dierenwelzijn, bij gebrek aan andersluidend bewijs, slechts kan worden geacht te zijn genomen bij de daadwerkelijke ondertekening van die beslissing, stelt de Raad van State vast dat op het ogenblik dat de tweede bestreden beslissing werd genomen, de afdeling Dierenwelzijn in het bezit was van de bijkomende informatie verstrekt door de raadsman van eerste verzoeker en die zij zelf had opgevraagd. Uit de tweede bestreden beslissing blijkt evenwel niet dat het afdelingshoofd van de afdeling Dierenwelzijn de aanvullend bezorgde informatie in overweging heeft genomen bij het nemen van de tweede bestreden beslissing. De tweede bestreden beslissing geeft er daarentegen expliciet blijk van dat de op 3 januari 2024 op 0:21 uur bezorgde informatie het afdelingshoofd niet (tijdig) heeft bereikt, zodat er *a fortiori* ook geen rekening mee werd gehouden:

“Op 15/12/2023 werd gevraagd om bewijs door te sturen van de huisvesting van de honden. Tot op heden werd dit niet bezorgd aan onze dienst. Er is dus geen bewijs dat de dochter en kleindochter effectief in huis willen nemen, noch werd bewijs doorgestuurd van het houden van de in een huiselijke sfeer. Bovendien werden de honden nooit in huis aangetroffen bij eerdere controles.”

14. Wanneer het bestuur in het kader van de voorbereiding van een bestuurshandeling welbepaalde informatie opvraagt bij de bestuurde, zoals te dezen op 15 december 2023, en daarmee *ipso facto* aangeeft dat de opgevraagde informatie de te nemen bestuurshandeling kan beïnvloeden – zo niet zou die informatie niet worden opgevraagd – vereist de zorgvuldigheidsplicht dat de door de bestuurde bezorgde informatie wordt betrokken bij het onderzoek van de feitelijke en juridische aspecten van het dossier.

Het gegeven dat de verzoekende partijen er negentien dagen over hebben gedaan om de opgevraagde informatie te bezorgen, doet – in weerwil van wat de verwerende partij aanvoert – niet anders oordelen. Uit het dossier blijkt immers niet dat de verwerende partij heeft gevraagd om de opgevraagde informatie tegen een welbepaalde datum te bezorgen. Daarenboven erkent de verwerende partij dat op het ogenblik dat de tweede bestreden beslissing werd genomen, haar nog ongeveer een maand de tijd restte om die beslissing te nemen.

15. Overeenkomstig artikel 14, § 1, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, geven de onregelmatigheden die onder een in het eerste lid vermelde nietigheidsgrond ressorteren evenwel “slechts aanleiding tot een nietigverklaring als ze, in dit geval, een invloed konden uitoefenen op de draagwijdte van de genomen beslissing, de betrokkenen een waarborg hebben ontnomen of als gevolg hebben de bevoegdheid van de steller van de handeling te beïnvloeden”.

Het staat aan de Raad van State te oordelen of een verzoeker die een zaak voor hem brengt, doet blijken van een belang bij het aangevoerde middel. De Raad van State dient er evenwel over te waken dat het belangvereiste niet op een buitensporig restrictieve of formalistische wijze wordt toegepast.

16. Te dezen stelt de Raad van State vast dat de op 3 januari 2024 bezorgde informatie die niet in de besluitvorming werd betrokken, wat de hond betreft, beperkt is tot een foto van een schapenvachtje in de woning van eerste verzoeker dat van zou zijn, hoewel niet op die foto zichtbaar is, alsook twee foto’s van “op het erf”.

Uit de bestreden beslissing blijkt dat het de verwerende partij er vooral om te doen was, te kunnen nagaan of onder meer in een huiselijke sfeer woonde, daar hij nooit in huis werd aangetroffen bij eerdere controles. De bezorgde foto’s voegen wat dat betreft niets toe aan de informatie waarover de verwerende partij reeds beschikte. Verzoeker had al gemeld dat “zelfs een vast schapenvachtje in de huiskamer” had (zie *supra*, nr. 12), maar de foto’s tonen evenmin binnen in de woning in een huiselijke sfeer. De op 3 januari 2024 bezorgde informatie kon derhalve geen invloed konden uitoefenen op de draagwijdte van de genomen beslissing.

17. Uit wat voorafgaat, volgt dat de eerste grief niet tot de nietigverklaring van de tweede bestreden beslissing kan leiden.

Tweede grief: de schending van het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel

18. Een schending van het redelijkheidsbeginsel (of van het evenredigheidsbeginsel, dat er een bijzondere toepassing van is) als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, veronderstelt dat het bestuur bij het nemen van de beslissing onredelijk heeft gehandeld, met andere woorden dat zij de haar toegekende discretionaire beoordelings- of beleidsvrijheid onjuist heeft gebruikt. Van een schending van het redelijkheidsbeginsel (en van het evenredigheidsbeginsel) kan slechts sprake zijn wanneer een beslissing, waarvan is vastgesteld dat ze berust op deugdelijke grondslagen, inhoudelijk dermate afwijkt van het normale beslissingspatroon of, nog, er een zodanige wanverhouding bestaat tussen die motieven en de inhoud van de beslissing, dat het niet denkbaar is dat een ander zorgvuldig handelend bestuur in dezelfde omstandigheden tot die besluitvorming zou komen of die beslissing zou nemen. De Raad van State is in de uitoefening van zijn wettigheidstoezicht enkel bevoegd om, desgevraagd, na te gaan of het bestuur op grond van de juiste en correct beoordeelde feitelijke gegevens, in redelijkheid tot de bestreden beslissing is kunnen komen. Het komt de Raad van State evenwel niet toe zijn beoordeling in de plaats te stellen van die van het bevoegde bestuur.

De Raad van State gaat bij de beoordeling van de redelijkheid of de evenredigheid van de bestreden beslissing uit van de feiten zoals ze blijken uit de bestreden beslissing en waarvan verzoeker de onwettigheid niet heeft aangetoond, getoetst aan de door verzoeker in het middel aangevoerde argumenten die volgens verzoeker doen blijken dat de bestreden beslissing het redelijkheids- of het evenredigheidsbeginsel miskent.

19. De verzoekende partijen achten de tweede bestreden beslissing onredelijk en onevenredig, omdat de verwerende partij, gelet op de speciale emotionele betekenis die de hond voor hen had, geen minder verregaande bestemming aan de honden heeft gegeven.

Uit de bestreden beslissing blijkt dat zij steunt op verschillende eerdere vaststellingen van inbreuken op het dierenwelzijn en waarschuwingen, alsook een aantal vaststellingen gedaan op 20 november 2023, zoals onder meer dat de hygiëne in de hokken en de verzorging van de honden sterk ondermaats zijn, de honden geen toegang hebben tot drinkwater en gulzig drinken bij het aanbieden van water en dat de honden zeer angstig zijn, wat volgens de bestreden beslissing erop wijst dat de honden niet werden gehouden volgens hun fysiologische en ethologische behoeften, waardoor hun welzijn ernstig werd geschaad. De bestreden beslissing wijst er voorts op dat de feiten zich herhalen en dat de betrokkenen reeds verschillende waarschuwingen kregen, waaraan zij onvoldoende gevolg gaven, zodat het opleggen van bijkomende maatregelen geen zin heeft.

Gelet op deze dragende motieven van de bestreden beslissing, waarvan de verzoekende partijen de onwettigheid niet hebben aangetoond, is het niet ondenkbaar dat een ander zorgvuldig handelend bestuur in dezelfde omstandigheden dezelfde beslissing zou nemen. Het loutere gegeven van de speciale emotionele band met de hond toont niet aan dat de verwerende partij het redelijkheids- of het evenredigheidsbeginsel miskent. Uit de bestreden beslissing blijkt voorts waarom een teruggave onder voorwaarden volgens de verwerende partij geen zin heeft.

20. De tweede grief kan derhalve evenmin tot de nietigverklaring van de tweede bestreden beslissing leiden.

Nieuwe grief in de laatste memorie

21. In de mate dat de verzoekende partijen in hun laatste memorie voor het eerst aanvoeren dat zij onlangs het hondenpaspoort van terugvonden, dat dit nooit werd opgevraagd en dat dit aantoonde dat de verwerende partij geenszins kan zijn overgegaan tot een grondig onderzoek inzake de adoptie van de honden, noch een degelijk gemotiveerde bestemmingsbeslissing kan hebben genomen, bemerkt de Raad van State dat de verzoekende partijen dit reeds had kunnen aanvoeren en ontwikkelen in het verzoekschrift. Dat zij het hondenpaspoort van pas “onlangs” terugvonden, belet immers niet dat zij

daarvan al eerder in het bezit waren. In die mate geven de verzoekende partijen aldus in wezen, op laattijdige en niet-ontvankelijke wijze, een nieuwe grondslag aan het middel. Deze nieuwe grief is derhalve laattijdig en niet ontvankelijk.

Conclusie

22. Het enig middel is ongegrond.

VI. Verzoek tot schadevergoeding tot herstel

23. In de laatste memorie na het aanvullend auditoraatsverslag formuleren de verzoekende partijen een verzoek tot schadevergoeding tot herstel.

24. Nu geen onwettigheid is vastgesteld, moet het verzoek tot het verkrijgen van een schadevergoeding tot herstel overeenkomstig artikel 25/3, §§1 en 3, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 ‘tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State’, eveneens worden afgewezen.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De Raad van State wijst het verzoek tot schadevergoeding tot herstel af.

3. De verzoekende partijen worden verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op een rolrecht van 400 euro, een bijdrage van 24 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 770 euro, die verschuldigd is aan de verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, op twee juni tweeduizend zesentwintig, door
de Raad van State, XIIe kamer, samengesteld uit:

		kamervoorzitter,
	,	staatsraad,
	,	staatsraad,
bijgestaan door		
	,	griffier.

De griffier

De voorzitter